

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik V., štev. 14.
Četrtnova številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetško-delavske zveze.

Stane letno 42.— Din, mesečno 3:50 Din.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 163.
Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din.
Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Zloba ali neumnost.

V težkih časih živimo, pa niso še zadosti težki. Gotovi krogi pripravljajo še hujše. Država v nevarnosti . . . narodno edinstvo . . . republika . . . diktatura . . . zakon o zaščiti države . . . usodni trenutki . . . obsedno stanje . . . državljanska vojna . . .

Take misli se pode po časopisju.

Politični položaj je gotovo težak. Vendar smatramo, da je danes še čas, priti preko vseh težkoč do pravične rešitve. Vidimo pa, da začenjajo časopisi z najgršo pripravo — na klanje. Prav kakor v letu 1914 začenjajo nekateri listi prinašati članke, ki so zmožni v nezavednem ljudstvu zbuditi — najnižje strasti. Z očitki vžigajo v srcih jezo, ogorčenje in sovraštvo med plemeni našega ljudstva. In niti beograjski, niti zagrebški, niti ljubljanski dr. pravdnik ne čuti, da spravlja baš to medsebojno podžiganje državo in njeno ljudstvo v največjo nevarnost.

Ljudstvo je vojno preživelo, ljudstvo ve, kaj je vojna, zato jo sovraži, ker ve, da vojna pomeni za delavno ljudstvo trpljenje, bedo, a nikakor ne rešitve.

Položaj je posledica volitev. Čeprav ni volilo ljudstvo zavedno, vendar volilo je legalno. Očitno je, da ima danes Pašič za seboj ogromno večino Srbov, Radić ogromno večino Hrvatov in Korošec ogromno večino Slovencev. Politične težnje strank, ki jih vodijo ti trije, so gotovo

politične težnje večine teh posameznih plemen. Če so si pa te težnje danes tako nasprotujoče, je to samo dokaz, da je bil način zedinjenja pogrešen, ker je zadovoljil samo enega, ostalih dveh pa ne. Če hočemo priti do miru, morata slej ko prej biti zadovoljna tudi ostala dva. Dokler ne bo tega, bodo živela ta tri plemena skupaj le samo po sili.

S silo hočete držati brate skupaj? Zasljepljeni, ki se niste izučili v 4 letih državnega obstoja, da sila le **razdružuje!**

Pa čitamo v listih, srbskih, hrvatskih in tudi slovenskih (prim. Jutro od Vel. noči), da brez krvi ne bo ugodeno niti Radiću niti Korošču. Za edinstvo je tekla kri, zato pa mora tudi teči, če kdo danes to edinstvo napade. Za slepce čisto pravilna misel! A za ljudi, ki niso slepci, za ljudi, ki vidijo vsaj eno ped daleč pred nos, je ta misel — največje lopovstvo, izvršeno baš nad narodnim edinstvom. Kdo je tako neumen in verjame, da bi **medsebojen** boj mogel utrditi edinstvo, pa če tudi zmaga v tem boju tisti, ki je za edinstvo? Kakšno bo tisto prisiljeno edinstvo? Mislimo, da bi ga bolje imenovali — robstvo. Dokler pa bo ljudstvo v robstvu, bo izkušalo tudi rešiti se iz robstva. Torej boj za svobodo bi započel šele po boju za »edinstvo«!

Socialisti smo gotovo za edinstvo. Naš ideal ni majhna država, čim večja, tem bolje. Naš ideal je svetovna država, a v tej svetovni državi ne sme biti niti enega drobca, ki bi bil v tej državi proti

svoji volji. Robstva socializem ne prenese.

In baš ker smo za edinstvo, za veliko državo, moramo resno svariti pred vsem, kar bi moglo resnično edinstvo ogroziti v bodočnosti. In to bi bila vsaka brutalna sila, vsaka kapljica dragocene človeške krvi, ki bi bila prelita med brati. Ako je danes položaj tak, da ni mogoče živeti pod skupnim hišnim redom pod eno streho, dobro, pomenijo naj se bratje, če so res svobodni, med seboj, naj se ločijo za danes v miru.

Predolgo so živeli ločeno v prerazličnih razmerah da bi se mogli sprijazniti takoj s čisto enakim hišnim redom. Urede naj si svoj dom po lastnem okusu, naj se bratje ločijo za danes v miru, četudi bo samo bajta. Prepričani bodimo, da se bodo v svobodnem občevanju veliko hitreje zblížali. Z medsebojno gospodarsko in kulturno podporo se bodo zopet znašli prej ali slej tudi politično.

Kar spada po naravi skupaj pride nekoč gotovo trajno skupaj, skokov pa narava ne pripušča.

Zloba ali neumnost smo napisali na čelo članka. Komu velja ta naslov? Vsem tistim, ki danes po časopisju rožljajo z orožjem in hujskajo brata na brata.

Vemo da srbsko ljudstvo ni krivo, če ni edinosti, enako pa tudi hrvatsko niti slovensko ne.

Ljudstvo hoče le kruha in miru. Ljudstvo ne želi vladati drugim, hoče samo, da njemu ne kratijo solnca. Srbsko

ZOB:

Socializem in žena.

Le na ta način je bilo mogoče, da sem molčal tudi pri takih trditvah, ki so odločno nasprotne ne le mojemu mišljenju, temveč tudi nazoru socialistov sploh. Socialist, ki je količkaj premišljeval o ženskem vprašanju, se nikakor ne more strinjati z Medičarjevim nazorom o smetani in posnetem mleku. Pa kolikokrat človek molči, čeprav se ne strinja! Količkokrat bi hotel govoriti, pa ostane beseda na jeziku! Sicer pa bi se svet v besedah popolnoma utopil, če bi govorili vsi vselej vse, kar mislimo. Pustimo torej Medičarja govoriti, potem bomo govorili zopet mi.

Tako sem se skušal sam sebi opravičevati pred slabo vestjo, da puščam Jankota govoriti brez ugovora. Ta pa je govoril dalje:

Kakor sem že rekel, zgodba še ni pri kraju. Takrat, ko se je godil čudež s torto in vinom, se mi o njem še niti sanjalo ni. In ko so starši že pognali nezrelega otroka v svet, ker se mu je pripetil tisti čudež, še vedno nisem ničesar slutil, ker

sem bil sam prav tako nezrel. Ko sem ljubico pogrešal prvi mesec, sem mislil, da je bolna. Pozneje sem že obupaval, pa vendar še nisem imel poguma vprašati, kje da je. Menda je že peti mesec nisem videl — med tem je bila ona že mati — ko se mi je slučajno posrečilo izvedeti, da je sploh ni več v naši deželi. Takrat sem se prvič razjezil nad njeno nezvestobo, ker mi ni na ta ali oni način povedala, da gre proč. Dokler sem mislil, da je še tu, da je morebiti bolna ali da ima kak drug zadržek, da se ne pokaže na svojih vsakdanjih potih, tako dolgo ji nisem imel nič očitati, ker sem tudi sam čutil, da bi ti v slučaju lastne bolezni ne mogel ničesar sporočiti. Da je pa odšla na tuje in me pustila samega brez obveštila, to se mi je zdela velika krivica. Čeprav nisva nikdar govorila, čeprav si nisva nikdar prisegala večne ljubezni, vendar sva se z očmi dogovorila da hočeva skupaj in da hrepeniva oba po tistem času, ko bova skupaj, z očmi sva sklenila pogodbo in to pogodbo sva nad leto dni tudi držala in io vsak dan pri svojih srečanjih zopet obnavljala. Kdo ji je dal pra-

vico pretrgati to pogodbo ne le brez mojega soglasja, ampak še celo brez moje vednosti! Če bi se meni zgodilo, da bi moral odpotovati za 5 mesecev, gotovo, prav gotovo bi ji to naznanil na kak način, če ne drugače, bi jo ustavil kar na ulici. Ona pa odide kar meni nič tebi nič! Ali je to dostojno, ali je to pošteno?

To Medičarjevo vprašanje me je kar neprijetno zmotilo. Poslušal sem, kakor bi mi kdo čital zaljubljeno povest, zdaj pa naenkrat to vprašanje!

Dostojno? Pošteno? Če bi bila n. pr. ona vas ustavila na ulici, da vam pove o svojem odhodu, bi vsi ljudje rekli, da je tako ustavljanje tujega moškega na cesti nedostojno in poštenega dekleta nevredno. Vi pa pravite, da je nedostojno, ker tega ni storila.

Divje me je pogledal in odgovoril:

Takile ste socialisti! Ženam dajete enake pravice, kadar bi se pa hotele teh pravic poslužiti, pa pravite, da ravnajo nedostojno.

Ali je bila vaša . . . Kako se je imenovala?

Tončka.

ljudstvo trpi pod beografskim režimom baš tako kakor naše ali kakor hrvatsko. Ljudstvo je krivo samo toliko, da je še nezavedno, da se ne zaveda kako ga slepijo lastni voditelji, kako ga podžigajo v strasti, v sovraštvo, v medsebojno klanje. Kajti le v taki zaslepljenosti je ljudstvo pripravljeno tepsti se za polna korita svojih voditeljev — lažirešiteljev, pa četudi samo pri tem izgubi poslednji kosček kruha.

In to podžiganje je že začelo po časopisju. Pri tem poudarja to časopisje, da je za edinstvo! Ali da bi bila to neumnost? Ali ni to zloba? Ali pojde ljudstvo res slepo za takšnimi zastrupljevalci javnega mnenja tudi sedaj, po svetovni vojni?

* * *

Op. ured.: Ta članek nam je poslal sodrug, o čigar dobri volji in trdnem socialističnem prepričanju ni niti najmanjšega dvoma, še manj pa o njegovem socialističnem znanju. Dobro ve, da je vsemu jugoslovanskemu narodu in tudi sedanjemu hujskanju kriv kapitalistični sistem, vendar se tega v svojem članku ni dovolj jasno dotaknil, pač pa priporoča, naj se bratje ločijo za danes v miru, če se ne morejo sprizajati z enakim hišnim redom. Da ne bo tega kdo napačno tolmačil, opozarjamo na nadaljnja člankarjeva izvajanja, ki dovolj jasno povedo, da tak izhod zani ni ideal, ampak manjše zlo, nego državljanska vojna, da pa ne enega ne drugega zlega ne bo, če bo ljudstvo zavedno, če se ne bo dalo hujskati, ampak se samo brigalo za svoje zadeve in jih samo reševalo v svoj lastni prid, ne pa za korita voditeljev hodilo po kostani v žrjavico bratomornega boja. Tudi narazen takrat ne bo treba hoditi.

Kakor se nam je zdela ta opomba potrebna za naše zavedne člane, ki bi znali v naglici zameriti članku, da je v njem premalo jasna protikapitalistična misel, prav tako pa vemo, da bo ta članek zelo mnogim všeč, tistim namreč, ki čitajo vsak dan meščansko časopisje in ki zato zamerijo »Napreju«, da prinaša o raznih ministrskih krizah in zapletljajih itd. premalo člankov. Res je toda kaj hočemo z meščanskimi krizami? Ali je kdo izmed naših čitateljev tako naiven, da upa na

zboljšanje pod »novimi« gospodarji? »Gospodar se menja, bič pa ostane,« pravi Cankar in prav ima! Če hočemo živeti svobodno, ne smemo siliti vsak v svojo borno kočjo, ampak združiti se in postati sami gospodarji. Le tako se rešimo kapitalističnega biča ki je enak v Belgradu, v Zagrebu in v Ljubljani. S člankarjem vred moramo vedeti, da niti srbsko, niti hrvatsko, niti slovensko ljudstvo ni krivo, ampak da je kriv kapitalizem in njegovi hlapci. Prav tako kakor neenotnosti socialističnega pokreta pri nas niso krivi n. pr. Mariborčani, ampak njih sebični voditelji. Razložek je le ta, da je pri socialistih skupni hišni red prostovoljen, pri državi pa ne: na naš program in pravilnik pristopi vsak član popolnoma prostovoljno, tudi ima pravico delati v stranki za njegovo izpremembo, v državi pa je bila ustava dvema plemenoma (pravzaprav tudi tretjemu, srbskemu!) usiljena in kdor dela za njeno izpremembo, ga proglašajo za prevratni element. Kadar bo ljudstvo ta razložek spoznalo, se bo oklenilo svojih organizacij in svojega prostovoljnega hišnega reda, takrat šele bo razumelo, kako nepotrebno je prerekanje, ali naj vladajo belgrajski ali zagrebški ali ljubljanski kapitalisti. Dokler proletariat ne bo znal spoštovati svoj program in pravilnik in voditi svoje organizacije, ne bo znal upoštevati državno ustavo in voditi državo. Do takrat bodo vse vladne krize menjavale le gospodarja — bič pa bo ostajal vedno eden in isti.

Tedenski pregled.

Ponedeljek 24. marca: V Mariboru so obesili morilca Lichtenwallnerja. To je po 25. letih prva justifikacija v Sloveniji. — Umrla je slovita francoska igralka Sara Bernhardt. — Južne železnice ne bodo podržavili, ker Italijani tega nočejo. — Amerika je voljna dovoliti Nemčiji večji kredit; uspeh je dvomljiv.

Torek 27. marca: Radić, Spaho in Korošec so sklenili blok. — Francozi in Belgijci so v Poruhrju zasedli nove rudnike. Delavstvo stavka. — Sporazum med Jugoslavijo in Bolgarsko sklenjen. — Londonska konferenca je zavrnila turške predloge o spremembi turško grške meje. — Sovjetska armada se znova zbira ob

Turški meji. — Boljševiki so obsodili na smrt katoliškega nadškofa Czeplaka in prelata Wutkiewiczza, 13 drugih duhovnikov pa na dolgo ječo.

Sreda 28. marca: Zborovanje strokovnih organizacij v Celju. — V Mariboru je umrl dr. K. Verstovšek, eden vodilnih klerikalcev. — Naša trgovinska pogajanja z Italijo so prekinjena, ker je naš delegat umrl. — Sovjeti so pretrgali trgovinska pogajanja z Avstrijo. — Angleži so ustanovili tkz. »Pufferstaat« Kurdistan v Aziji, ker nočejo Angorcev za neposredne sosede velikanskim petrolejskim vrelcem v Mezopotamiji.

Četrtek 29. marca: Sestanek državnikov v Italiji. — Italija je začela izganjati črnogorske emigrante. — Rumunski parlament je sprejel novo ustavo. — Francozi so obsodili dva nemška delavca na smrt. — Sovjetska vlada je odgodila izvršitev smrtnih obsodbe nad obsojenimi kat. duhovniki.

Petek 30. marca: Namestnik Hribar je bil poslan v zasluženi pokoj. — Finančni odbor je odobril kredit za izplačanje draginskih doklad železničarjem. Vladi pa je izrekel nezaupnico. — Jugoslovska vlada je odklonila avstr. prošnjo za spremembo nekaterih točk trgovinske pogodbe. — Francoski parlament je podaljšal vojaško službovanje na 2 leti in pol. — V Španiji nadaljujejo napade na strokovno organizirane delavce.

Sobota 31. marca: Jugoslovansko-bolgarska pogajanja bodo nadaljevali. — Avstrijski sodrug so predložili zakon o zaščiti republike. — Brezposelni kovinarji na Dunaju so priredili demonstracijo, pri kateri je prišlo do spopadov s policijo. — Mussolini je povabil državnike vseh nasledstvenih držav na oddih. — Na Irskem so vladne čete ujele mnogo ustašev. — Člane bivšega vojnega bolgarskega kabineta so obsodili deloma na do smrti, deloma na večletno ječo. — V Essenu (Poruhrje) so se delavci spopadli s francoskimi četami, Kakih 100 žrtev.

Nedelja 1. aprila: Otvorjen redni železniški promet z Madžarsko.

DELAVEC JE DOLŽAN ŠIRITI SOCIALISTIČNO ČASOPISJE, ALI SI ŽE PRIDOBIL KAKEGA NAROČNIKA »NAPREJU« ALI »LJUDSKEMU GLASU«? POTRUDI SE ZDAJ, DA NADOMESTIŠ, KAR SI ZAMUDIL!

Ali je bila Tončka socialistka?

Gotovo ne. Takrat bi lahko vse moške socialiste pri nas seštel na prste, kaj še, da bi bile tudi ženske zraven.

Torej! Če ni bila socialistka, ni mogla imeti tistih pravic, ki jih socialisti šele zahtevajo. Vsi so jo učili in povsod je videla, da smatrajo za nedostojno, če ženska ogovori moškega, prav nič se ne čudim, da se je po tem ravnala in da vas ni ogovorila.

Tudi takrat, ko je odhajala? Za slovo?

Tudi takrat. Morebiti se vas je pa takrat že tudi izogibala. Kdo ve kako se je bala, da je ne bi vi sami ogovorili — ali bi vam mogla razložiti, zakaj gresta narazen? Pravite, da ste bili sami tudi še nezreli takrat, od nie pa, ki je bila po naključju v tako strašnem položaju, zahtevate, da bi naj imela pogum ustaviti vas na ulici in vam razlagati take stvari, ki jih še zrele ženske nerade razlagajo. Sami pa niste imeli niti toliko poguma, da bi jo bili ogovorili, dasi ste imeli kot moški pravico do tega. Pa če sem prav razumel, ste jo pozdravljali samo z očmi kar vse leto! Prijatelj, kdor nima poguma za ma-

lenkost, naj ne zahteva od drugih poguma za velike stvari!

Bil je zadet. Poslovil se je:

Razmišljal bom o tem, na to še res nisem mislil, čeprav sem vam že prej priznal, da sem grdo ravnal z njo in obsojal sebe prav tako, kakor njeno mater. Zelo me je peklo v poznejšem življenju, da sem bolj ljubil svoje hrepenenje po njej nego njo samo in da sem potem, ko je pobral kapitalist smetano, obrnil svoje hrepenenje drugam, proč od posnetega mleka. Peklo me je to še posebno zato, ker sem si moral priznati, da bi bil na njenem mestu tudi jaz v svoji nevednosti prav tako izgubil svojo smetano, če bi ne bil mož. Zdajle ste me pa opozorili, da kot mož nisem imel samo obrambe proti takim izgubam, ampak tudi predprave, ki se jih pa v svoji nevednosti nisem znal posluževati. In da, če bi se jih pravočasno posluževal bi šla moja in najbrž tudi njena zgodovina precej drugače, bolje! Ne samo njena mati, ki je ni poučevala, tudi jaz bi jo bil morebiti lahko otel, če bi bil imel pogum ogovoriti jo, kakor sem si tako želel.

A. L.:

Zaplotnikov Francelj v službah Sherlocka Holmesa.

(Prosto po Hugonu Vavrisu.)

(Dalje.)

Glava peta.

Trideset atentatov. — Dogodiljaj z moko. — Dogodiljaj s tridesetimi konjskimi silami. — Dogodiljaj z brezžičnim brzozavom. — Dogodiljaj s pehtiranovim štrukljem. — Dogodiljaj s termitom. — Francelj v Londonu.

Za gospoda Francelja so nastopili dnevi težkih skušenj. Z največjo naglico se je bližala doba, ko se mora pokazati pred evropsko javnostjo kot španski kralj ko mora spregovoriti s svojimi tovariši, kraljem Edvardom angleškim in nemškim cesarjem Viljemom II. Toda ne samo spregovoriti. V Londonu se morajo vršiti posvetovanja o važnih diplomatičnih in političnih zapletkih. Radi tega je imel Francelj velike skrbi.

Svoje križe je potožil Sherlocku Holmesu.

PROLETARCI, ZDRUŽITE SE! Resolucija.

Delegati krajevnih organizacij SSJ in KDZ v prevaljskem in slovenigraškem okraju, zbrani na sestanku v Dravogradu dne 2. aprila 1923, izjavljajo, da je res nujno potrebno združiti vse resne socialiste. Če se hočemo z uspehom postaviti v bran reakciji, ki je že huda, pa grozi postati še hujša. Toda za to združitev ni potrebno, da se potezajo tisti, ki so proletarijat razdružili. Sploh ni potrebno, da se pri tem katerekoli osebe vmešavajo, niti da se vrše kakšna posebna pogajanja.

Program in pravilnik imamo. Kdor je zanj, naj ga izvršuje, pa bomo takoj prav lepo in praktično združeni. Kdor je proti njemu, nima z našo stranko nič skupnega.

V našem pravilniku je tudi poskrbljeno za precejšnjo samoupravo posameznih okrožij. Zato ni treba dajati posameznim okrožjem posebnih olajšav in ponudb. Kar velja za eno okrožje, mora veljati tudi za druge, za vse enako.

Ker smo na vsej črti za javnost, želimo, da se vsi združevalni poskusi vrše javno. To posebno še zato, ker se morajo vsi že končno navaditi delovati skupno, organizatorično, ne pa od osebe do osebe. Ne poskušajte s privatnimi dopisi vplivati na naše zaupnike, ker je vse to zastonj.

Če v našem pravilniku kaj ni prav, povejte to javno v svojem časopisju.

Ta resolucija je bila sprejeta soglasno ob navzočnosti vseh organizacij, razen ene (šoštanjске).

Konferenco so sklicali glavni zaupniki prevaljskega in slovenigraškega okraja predvsem zato, ker pošiljata dr. Korun in F. Uratnik privatne dopise z namenom delati zgago med našimi člani z lepo donečimi zedinjevalnimi frazami.

VŠČIPNI GA!

»Rdeči prapor« nam še ni povedal, kako si je prisvojil imenik naših naročnikov. Ali čaka, da mu naznanimo še nove naročnike, kar smo jih v tem času dobili?

Nekdo iz Ljubljane je v Celju širil govorico, da bo celjska okrožna strokov-

»Saj sem Slovenec, gospod Sherlock Holmes, in ne pozabite, da zna naš narod marsikaj, opozarjam na kranjske klobase ljubljansko zelje, dolenski cviček in pehtranove štruklje. Toda politike voditi ne zna. Kako naj potem jaz...«

»Nič naj vas ne skrbi,« ga je pomiril Sherlock Holmes. »to je najmanjša stvar. V Londonu vam povem, kaj je vaša naloga.«

Pot v London je bila za Franceljna v marsičem podučna. Šele sedaj je razumel, kako važno ulogo igra slavni detektiv in za kaj vse mu mora biti on. Francelj hvaležen. Preje se mu je vedno dozdevalo, da ima Sherlock Holmes na dvoru samo počitnice. Toda stvar je bila drugačna.

Njegova naloga je bila, skrbeti za osebno varnost kralja — odnosno obeh kraljev — vse je moral tako uravnati, da bi javnost in dvor sam ne imela niti duha, ne sluha o napadih, ki so jih neumorno zamišljali nikdar počivajoči anarhisti.

Sherlock Holmes je imel z odpravo na Angleško največ dela. Po večnih neuspehih razjarjeni anarhisti so se zatrdno odločili, spraviti na tem potu španskega kralja s sveta. Detektiv je imel o tej nalogi točna poročila svojih tovarišev in

na komisija razpuščena. Morda bo o tem Francetu Svetku kaj znano?

Celjski sodrugi se smejejo, ker vedo, da »mali« ne bodo plesali, kakor bi nekateri »veliki« hoteli. Nekateri sodrugi pravijo, da je to poskus maščevanja na sodr. Leskoška. Ker ni hotel s Svetkom vred postati Korunovec, bo pa odžagan brez penzije. To bo še ščipanja!

Politične vesti.

+ Ker na Slovenskem marksistično socialistične stranke ni, je vzela narodno-socialna stranka marksizem v najem. Če ne verjameš, pa poglej zadnjo »Novo pravdo«, ki se je zabolala v »Naprej« zaradi nekega članka, ki smo ga nedavno tega priobčili pod naslovom »Klerikalizem in komunizem«. V tem članku smo med drugim povedali, da bi nam socializem cerkvene teorije ne bile pretuje, če bi ravno ne bile preveč cerkvene, to je: le krinka, za katero se skriva formalizem duhovniške hierarhije, kupčevanje z božjimi in posvetnimi vrednotami in če bi cerkvena gosposka tako ne povdarjala samo onostranskega dobička, da bi nespametne ljudi okanila za tostransko življenje. To smo povedali in nič več in nič manj in to je narodnosocialnim žonglerjem nemarksistično. Pa ne morda to, da smo ugotovili razliko med pravim socializmom in klerikalnim laži - solidarizmom, temveč to, da nismo pri teh ugotovitvah rabili krepkih in velikih izrazov (podomače psovk), ki jih je baje naš učitelj uvedel kot vzgojni pripomoček za dosego razrednoproletarskega cilja. Na takšen način blatijo politični žonglerčki spomin in podobo Karla Marksa, ki hočejo njegove nauke vzeti v najem in zaščito! Gospodje: tudi če bi Marks bil kdaj rabil krepke in velike izraze, jih mi ne bi, ker čeprav smo radi tega v vaših očeh idioti (to besedo rabi »N. pr.«), smo si svesti, da so še večji idioti oni, ki menijo, da se da na ta način vzgojiti popolnejše človeštvo. Krepke in velike izraze prepuščamo vam, ki najbrže nimate drugega orožja za obrambo vašega od vseh vetrov skupaj ukradenega in zlimanega programčka. Sicer pa: za vsak krepak in velik Marksov izraz po vaših načelih, ki nam ga dokažete iz njegovih spisov, dobite dva solda, za vsako njego-

agentov iz Pariza, Londona in Švice. Nič manj nego trideset zavrtnih napadov je bilo pripravljenih in vse je moral Sherlock Holmes skrivaj in gladko preprečiti.

»Gospod Francelj, od časa do časa bom potreboval vaše pomoči. Nikar se ne strašite, vaša naloga bo samo ta, da me novsod in brezpogojno in brez vprašanj poslušate.«

Slavni detektiv je imel posebno tajinstveno moč nad Zapoltnikom, ki se je v njegovi družbi čutil tako varnega, kakor v majčinem naročju. Zato se grozečih nevarnosti ni bal prav nič.

Končno je prišel dan odhoda.

Madrid si je zopet nadel slavnostno obleko. Dobro ljudstvo je sklenilo, da posreji kralja s povorko na kolodvor. Na ulicah so bile postavljene tribune in za eno mesto so plačali tudi 500 peset. Vse je vzklikalo, ko se je pokazala dvorna ekvipaža z Alfonzom XIII. na ulicah, vse se je radovalo, zakač obljubljal so si od londonskega sestanka najboljših uspehov za monarhijo. Bili so pa tudi taki, ki so verjeli in bili prepričani, da bodo davki manjši.

Ko je vstopil Francelj v kočijo, je pogledal slučajno lakajiu v obraz in spoznal

vo enakovredno dejanje pa štiri. Dozdaj ste si štiri solde že zaslužili z glasovanjem vaših poslancev za zakon o zaščiti države — kar pridite ponje! Saj je bilo to dejanje marksistično, kaj ne, ker kako naj bi nemarksistična dejanja počenjali ljudje, ki so si vzeli marksizem v najem in zaščito?! Še eno: pet soldov dobite za to, da si kupite knjigo o logiki, da boste lahko smiselneje polemizirali v celih kolonah proti marksističnemu jedru in ne proti »nemarksističnemu« tonu.

+ Nacionalistična avstrijska bojna organizacija »Hackenkreuzlerjev« je imela na velikonočni ponedeljek pravcate vojaške manevre blizu Dunaja. Za to prireditvev so zvedeli dunajski sodrugi, ki so takoj nato poslali svoje obrambne čete proti »Hackenkreuzlerjem«. Vnelo se je srdito streljanje, ki pa ni zahtevalo človeških žrtev, ker je še o pravem času intervenirala policija. — Organizacija »Hackenkreuzler« je narodnosocialistična. Slovenski narodni socialci zahtevajo »krepkih« razlogov, ker se jim drugačni zdijo nemarksistični. (Gl. o tem še med današnjimi političnimi vestmi.) S »krepkimi razlogi« so se znesli avstrijski sodrugi nad »krepkimi razlogi« avstrijske cimbularije. Ali so slovenski narodni socialci s temi razlogi avstrijskih sodrugov zadovoljni? Mi jih ne odobravamo, pa čeprav se ves svet postavi na stališče, da smo idioti in čeprav bi lahko uvaževali in oprostili gorečnost avstrijskih sodrugov s tem, da branijo svoje z nešteti vedri svoje krvi pridobljene pravice proti rokomavharstvu od kapitalizma podkupljene jate nezrelih frkolinov in igralcev s proletarsko usodo. — Na velikonočni ponedeljek so jo hackenkreuzlerski akademiki skupili tudi v — Mariboru. Že par dni sem so se kazali s svojimi znaki, pa jih je ta dan napadla skupina slovenskih »Hackenkreuzlerjev« Orjunašev. Znake so pometali na tla in — zbežali... Hujšega ni bilo. Po logiki »Nove pravde« bi morali biti narodni socialci veseli, da njihovim avstrijskim somišljenikom tako slaba prede. Ker če jim slaba prede, je to znamenje, da je še dovolj »marksizma« (celo orjunaškega!) na svetu. Da jim torej še ni obupati. Če niso veseli, pokažejo samo to, da je vsa njihova logika zanič, in še hujše: vse narodno socialstvo je zanič, ker je zgubilo poslednjo oporo svojega obstanka: »marksizem« krepkih razlo-

v njem Sherlocka Holmesa, ki bi ga moral spremljati. Toda predno je prišel od strahu k sebi, je zagledal poleg sebe sedečega pobočnika, bil je zopet — Sherlock Holmes.

»To mi morate enkrat pokazati, kako se dela. Za minuto se tako preobleči!«

»Za to sedajle ni časa, Pazite, tamle z one tribune prileti v kočijo bomba.«

»Ka-a-aj — bom-ba?«

»Prosim samo, da se ne ustrašite. Bomba se ne razpoči.«

»Kaj pa, če bi se vendar...«

»Nikakor, kajpa — sedaj pozor!«

Resnično. Gospod Francelj je videl samo nekaj temnega leteti po zraku, kar je Sherlock Holmes ročno prestregel in skrnil mirno v žep, nakar se je proti volji stisnil v kot kočije.

»Kaj, če bi zdajle...«

»Ne počí, ne bojte se. V njej je samo moka.«

»Torej moka — ne dinamit?«

»No, da. Mesto da smo anarhiste pred izvršitvijo čina zaprli, smo jim na skrivaj zamenjali dinamit za moko, ki pa, kakor znano, ne eksplodira.«

(Dalje prih.)

gov. Zanič pa je tudi v tem slučaju, če so veselili — po naši logiki, ker delavstvo potrebuje kruha in duševnosti, ne pa palic in revolverja in hackenkreuzleriad. Vse to vede delavstvo tja, kamor je bilo privedeno v Essenu, kjer se je v soboto s kamenjem uprlo francoski rekviziciji, a je za to ostalo nad 100 delavskih žrtev na bojišču!

+ **V vladi nič novega.** Do pravoslavni velikonočnih praznikov, ko se baje radikalski klub odloči. Pašič in njegovi itak ne morejo ničesar drugega storiti, nego da zavlačujejo redno delo. Precej jasno je, da je ostala vlada popolnoma osamljena in da bo morala temeljito revidirati svoje stališče, bodisi na levo, bodisi na desno, če bo hotela pridobiti avtonomistični blok ali pa demokratski klub za sodelovanje v koalirani vladi.

+ **Invalidski zakon.** Minister za socialno politiko je odredil posebno komisijo, ki naj prouči osnovo invalidskega zakona. Vsako leto enkrat se zmislijo gospodje, pa začno zopet študirati ta zakon. Morda ga bodo do druge vojne že preštudirali in ga uveljavili, kajti po štirih letih se jim to še ni posrečilo. — Ima vremena — invalidi pa, kakor kaže, tudi radi čakajo.

+ **Belgrajski vseučiliščniki** so v torek na svojem zborovanju zagrozili s stavko, če bo vlada še nadalje kršila vseučiliško avtonomijo. Ta grožnja je posledica grdega policijskega ravnanja z nekim dijakom. Resolucija zahteva takojšnji odpust dotičnega uradnika, ki je to ravnanje zagrešil. — Pri sedanjih razmerah ni čudno, če se reakcija ne ustavi niti pred najvišjim kulturnim forumom. Dijaštvo le preveč simpatizira z verskimi in nacionalnimi frazami, s katerimi opravičuje reakcija svoj obstoj.

+ **Avstrijski kancelar Seipel** ni šel v Italijo samo za to, da izprosi od Mussolinija miloščino za obnovev gospodarstva, ki ga je njegova stranka v Avstriji položila v jarek, temveč tudi za to, da se z laškimi klerikalnimi mogotci pomeni za voljo ustanovitve internacionale. V torek se je sestal z don Sturzom, med omenjenimi mogotci najmočnejšim, nato se je še s papežem pomenkoval. — Internacionala tistih strank, ki, kakor pri nas, pri vsakem narodu poudarjajo svoje izrazito nacionalistično - separatistično stališče, bi bila res nekaj izrednega, ampak mož-

nega, če pomislimo, da so tista stališča prikrojena za neuko ljudstvo. Trajala pa bi ravno toliko časa, kolikor bo trajal klerikalizem, to je, dokler bo na račun ljudske neukosti mogoče kakšni stranki igrati obenem dve popolnoma nasprotujoči si ulogi. Saj se še spominjamo, kako je eden slovenskih klerikalnih poslancev v bivšem parlamentu vložil predlog za izvoz, drugi pa še isti dan proti izvozu. In ljudstvo vse to vidi, obsoja in voli — klerikalce...

+ **Opozicija na liberalno vladno pajaštvo** v Rumuniji nadaljuje svoj boj proti ustavi in zahteva novih volitev, ki jih naj pa izvede nevtralna vlada. Sedanja vlada ima zelo malo moči. — Glavni del protustavne opozicije izvaja pritisk na vlado, da bi bil sprejet tudi on na vladni tron...

+ **Češkoslovaška in Poljska** sta si razdelili malo javorinsko ozemlje, radi katerega doslej nista mogli živeti v priateljskem razmerju. Ta sporazum je prvi uspešen korak k pristopu Poljske v Malo antanto.

+ **Italijanski in nemški fašisti.** Pred kratkim se je vršil v Berlinu tajen sestanek italijanskih fašistov, ki se tamkaj nahajajo. Neki italijanski častnik je predlagal, naj italijanski fašisti stopijo v zvezo z nemškimi nacionalističnimi »Hackenkreuzlenji«. Ta sestanek so nemški komunisti sicer razbili, vendar pa so berlinski fašisti dobro oboroženi in stoje pod posebno zaščito italijanskega poslanstva. — Ali bi se mogel potem kdo čuditi, če bodo lepega dne prenapeti jugoslovanski nacionalisti stopili v zvezo z italijanskimi Mussoliniji?

+ **Rubrska okupacija** je stala do konca 1922 Nemčijo 4 in pol milijarde zlatih mark, kar jako obremenjuje nemško gospodarstvo. In če pomislimo, da je ta okupacija francozov prosto nasilje ter da v Nemčiji kakor v Franciji ljudstvo strada, potem se mora pač vsakomur gnusiti, da militarizem žre ljudsko imetje. — Pri nas sicer nimamo okupacije, pač pa vedno posojila po kakih 300 milijonov frankov za oboroževanja. Vlada žre, žre in žre, ljudstvo, ti pa stradaj!

+ **Angorska Turčija** je sedaj po trdih bojih z zunanjimi nasprotniki za svoj obstanek prešla v notranje boje za nadvlado ene ali druge stranke. Stranke so nastale po različnem stališču, ki ga zavzemajo

razne skupine do mirovne pogodbe z antanto. Precej časa so se diplomati med seboj prekljali in antanta se je tega veselila, ker notranji boji v kaki državi jemljejo moč, da ne moreš tako natančno paziti na mahinacije tujega imperializma. Izgleda pa, da se bodo ti boji mirno končali, ker je nad 200 poslancev zahtevalo razpis novih volitev, da se spozna mnenje, ki ga ima ljudstvo o mirovni pogodbi. Vlada je na to zahtevo pristala in so na to zakon o novih volitvah sprejeli.

+ **Ku - Kluks - Klan** se v Ameriki zelo širi. V New Yorku je število članstva naraslo na 10.000. V vsej Ameriki se cení na 600.000. Amerikanci menijo, da je ta družba zmes masonerije in fašizma, ki bo hitro zginila s površja. Ameriški trusti so gotovo pred to družbo povsem na varnem in ni jim treba imeti strahu, da jih bo kak Ku - Kluks - Klan kdaj v kakem kotu zadavil, ker izkoriščajo narod. Nevidljiva roka Ku - Kluks - Klana je organizacija kapitala, ki ima posebno piko na delavsko gibanje kakor ves fašizem.

+ **Prelata Wutkiewiczza**, ki so ga boljševiki pred kratkim obsodili na smrt, so v torek baje že ustrelili. — Ljubljanski škof Jeglič je pri občinskih volitvah vrgel svojo kroglico v boljševiško skrinjico.

+ **Revolucija v Rio Grande del Sud.** V Zvezni državi Brazilske republike, v Rio Grande del Sud je velik del tamkajšnega prebivalstva pod vodstvom generala Mena Baretto in Artura Gueta prošlega meseca začel revolucijo. Do 3000 obo-roženih revolucionarjev preži za predsednikom države Borges-a de Madeiros-a. Predsednik je zaprosil vojaško intervencijo od vrhovnega predsednika braziljske države v Rio de Janeiro. Revolucija se širi in zavzema vsak dan večji obseg.

1. MAJ.

Pripravljajte se na dostojno proslavo praznika Dela 1. maja. Vse organizacije in zaupnike prosimo naj pravočasno določijo čas in kraj shoda in naj nam to takoj naznaniho.

Sotrudniki za »Majski list« naj nam pošljejo svoje prispevke najpozneje do 10. aprila.

Pokrajnsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Dnevne vesti.

Običajna utrujenost, ki je posledica večjega napora ob vsakih volitvah, se kaže tudi pri našem listu v tem, da se dopisniki ne oglašajo tako pogosto in iz tako različnih krajev kakor za volitev. Sedaj je že čas, da se vsake utrujenosti otresemo in pričnemo redno delo, ki naj bo še močnejše nego prej. Oglasite se torej, sodrugi, s pridnim dopisovanjem v list. Dober dopis je prav tako uspešna agitacija za list, kakor če greš osebno k temu ali onemu, nagovarjat ga, naj se nanj naroči. S tem seveda ne menimo reči, da ti tega odslej ni treba delati. Nasprotno! Dogodkov je mnogo, krivic in trpljenja nič manj, socialistični list pa mora biti ogledalo vseh teh dogodkov in krivic in trpljenj. Pišite! O vsem in za vse, čim krajše, da lahko spravimo čim več v list! Pišite na eno samo stran lista, če le mogoče s črnilom in tako, da je mogoče popravljati čez ali pa na robu. Podpišite se vedno. Ime objavimo samo na izrečno zahtevo dopisnikovo.

Pokojnina »narodnim« (kulturnim) delavcem. Odbor za priznavanje službenih let narodnim delavcem ima vsak dan seje. Veliko je takih nacionalnih delavcev, ki gredo za tem, da dobe pokojnino. Med

Ne maram petelina zraven koklje.

(Koroška narodna pripovedka.)

Kovač je imel majhen skromen dom, hodil je od doma na delo in prihajal šele na večer domov. Nekega večera najde ob povratku hišo zatvorjeno. Kliče ženo, katera se mu šele po daljšem klicanju odzove. Kovačica je tarnala, da ne more prej odpreti hišnih vrat, dokler ne najde svetiljke. Kovač je takoj slutil, da v hiši ni vse v redu. Ko mu je vendarle odprla, se je vsedel za mizo, ne da bi kaj spregovoril. Molče postavi kovačica večerjo pred njega, a on reče samo: »Ne maram.« Na vsa vprašanja dobi kovačica vedno isti odgovor: »Ne maram, ne maram.« Kovačica je imela slabo vest. Obiskal jo je namreč gospod kaplan, katerega pa kovač ni trpel. Radi tega ga je ob pre-zgodajšnjem povratku moža skrila v velik kurnik tik ob mizi in kurnik pokrila s plahto. Kovačica se je bala, da je njen mož kaj zvedel o obisku g. kaplana in radi tega od samega srda zblaznel. Tekla je v podstrešno sobo, kjer je bival stari

oče. Tudi ta je dobil na vsa vprašanja od sina zopet edino odgovor: »Ne maram, ne maram.« Sedaj se je bojazen kmetice le še bolj potrdila. Letela je po gospoda župnika, medtem je pa stari oče vedno govoril v sina in dobival v odgovor: »Ne maram, ne maram,« da bi bil skoraj še starec znorel radi nesreče, ki je zadela sina. Končno prisopihata kovačica in gosp. župnik. Slednji takoj vpraša kovača, če mu je ljubo, da se z njim nekoliko pomeni in dobi suhoparen odgovor: »Ne maram!« Po daljšem, brezuspešnem besedičenju je menil župnik zadeti pravo in reče kovaču: »Če ne maraš na glas povedati, česa ne maraš — mi pa vsaj na tiho na uho povej!« In res kovaču se je odvezal jezik. Mirno odgovori župniku: »Ne maram šepetati župnikom na uho, česa da ne maram, temveč povem lahko čisto glasno: Ne maram petelina poleg koklje!« Župnik je nekaj časa strmel pred seboj, ne vedoč si tolmačiti to uganko. Končno gre proti velikemu kurniku v upanju, da dobi tam razlago kovačeve uganke. Pograbí v kurnik in privleče iz njega za uho gospoda kaplana.

drugim je odbor priznal službena leta dru. Edu Lukiniču, Janku Šimraku in dru. Laginji. Ministru Jurju Biankiniju so priznali 50 službenih let in 50.000 dinarjev letne pokojnine. — Vojni invalidi, vdove in sirote ter na tisoče drugih pa ne dobi niti ficka za svoje nacionalno delo.

Esperanto. Danes teden začnemo priobčevati slovnico esperantskega jezika. Kdor resno hoče dobre stvarne internacionale, naj se oprime esperanta ne samo z navdušenjem, ampak tudi s pridnostjo. To je najsigurnejša pot za resnično zednjenje proletariata, ki se mora znati sam sporazumeti med seboj, če se hoče otrestiti svojim mešetarjev.

Tiskovni sklad: Zadnji izkaz 9402.20 Din. Neizrabljeni stroški Z. B. v Trbovljah 21. marca 30 Din, 21. marca preplačilo 0.50 Din. Iza Prijateljeva na račun bloka št. 79 in 103 — 53 Din. Karel Kisovec 17. marca na rač. bloka št. 223 40 Din. Neizrabljeni stroški Z. B. v Trbovljah 28. marca 30 Din. Antonija Fritzo-va, Trbovlje 5 Din. Ivan Majcen, Trbovlje 3 Din. Fran Pintar, Trbovlje 10 Din. Rudolf Kudar, Trbovlje 6 Din. Fran Merzel, Trbovlje 5 Din. Ludvik Kolenc, Trbovlje 3 Din. — Skupaj 9587.70 Din.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo. **Ljubljana, Breg 20.**

Ljubljana.

Več poljskih delavk sprejme mestni magistrat. Zglašene naj se danes, v četrtek od 8.—9. na magistratu pri gospodarskem uradu.

Maribor.

Znani klerikalni pretepač, poleg tega poslanec, Žebot, jo je v terek izkupil. Nekega hrvaškega arhitekta je opsoval za Orjunca in ga povrh še udaril s palico po glavi. Dobil je eno po nosu, da se je kar na tla vlegel. Policija je Žebota, njegove pomočnike in arhitekta odvedla na stražnico, Žebot pa je še po cesti grozil z revolverjem ljudem, ki so se mu smejali. Dogodek je sicer sramota za našo kulturnost, ampak g. Žebot bi kot katoličan moral vedeti, da ne smeš vzeti samo za dovtip Kristusovo besedo, da ti bo z mečem poplačano, kar z mečem narediš, pa čeprav si klerikalec.

Za praznike bi dobil naš urad za pobijanje draginje precej dela na trgu. Mleko so prodajale kmetice po 40 K liter. Štirje gospodi nadzorniki nadzorujejo...

Kdor ne inserira v proletarskem listu, tisti ne računa na odjemalce iz proletarskih vrst. Sodrugi in sodružice, zavedajte se tega ter kupujte le pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu!

Iz stranke.

Čitajte bolj pazno naš tisk. Na nekem članskem zboru je prišlo do prerekanja, ker je bilo blagajnikovo poročilo pomanjkljivo in so nekateri sodrugi to obsojali. Da se pa izmažejo tisti, ki niso delali dovolj v organizaciji, so napadali sodruga, ki je grajal poročilo blagajnikovo, češ, da gleda samo na organizacijo, na tajništvo pa ne. Tem moramo samo eno povedati: naj sami bolj pridno delajo, pa bo imelo naše tajništvo tudi čas za tiste stvari, ki jih zdaj ne more izvrševati. — Na tem zboru so bili pa tudi člani, ki so se izrazili o priliki blagajnikovega poročila, da niso tega vedeli, da mora biti pri organi-

zaciji tako točno poročilo. Mogoče jim je bilo žal, da niso dovolj pomagali vzdržati odboru red. Naša želja je, da bi se tisti zdaj potrudili in nadomestili zamudo. In tu povdarjamo ponovno, da ne bo boljše, dokler ne bodo člani čitali točno in pazno našega tiska. Da pomagamo članstvu spoznati čimprej potrebo po resnem čitanju, pozivljamo vse odbore naj prirejajo stalne diskusije, kjer naj vedno razpravljajo tudi o vsebini našega tiska. Nesporazumljenja, želje, predloge pa pošljite potem našemu tajništvu v Ljubljani, poštni preda-**dal 168,** da se vse napake, nejasnosti itd. pravočasno odpravijo.

Če kaka organizacija pošilja redno samo svoje obračune, še ni s tem rečeno, da vrši resno vse svoje dolžnosti napram stranki do socializma. Obračuni so temelj za vzdrževanje strankinega aparata, ki ima upravno izvrševati vsa naročila in dela v smislu sklepov pokrajinskega odbora. Toda temu aparatu ni dovolj gmotna pomoč. To bi bilo kvečjemu takrat, če bi bila ta gmotna pomoč tako velika, da bi omogočala vzdrževanje izurjenih delavnih moči. Toda tudi kadar bo tako, še bolj pa zdaj, ko tega še ni, je treba stranki tudi idejnih sodelavcev. In teh potrebujejo tudi organizacije, zlasti ki morajo po pravih načelih edino organizacije vzgojiti prave socialiste. Ker danes to načelo še ni uveljavljeno, se je zgodilo sledeče: Na občnem zboru neke krajevne organizacije je bila zelo pičla udeležba. Nekdo je mnenja, da je člane vest pekla radi slabega volilnega izida v njih kraju. Mi ne mislimo tako. Niti Radiča niti Novačana z njegovo republiko niti kakega drugega ne bo volil socialist. Socialista ne bo nikdar vest pekla — socialist vrši vedno in povsod svojo dolžnost. Da je torej pri tej organizaciji tako, je znak, da tam niso niti vsi člani socialisti. Pa kdo je temu kriv? S svoje strani lahko priznamo samo to, da ni bilo v tistem kraju v dveh letih nobene izobraževalne prireditve, nobenega predavanja, nobene diskusije — le redki članski sestanki in sem ter tja kak shod. Brošur tam tudi ni mnogo razprodanih, časopis je tam zelo malo razširjen. Odkod naj bi torej prišla tja socialistična zavest? — Zavedni sodrugi, če hočete, da postanejo zavedni tudi sedanjí nezavedneži, ne smete obupavati, temveč še več žrtvovati, še bolj agilno delati, ker le tako spravite ljudstvo iz teme.

Za februar so obračunale še sledeče organizacije: 17. Liboje 25; 18. Ljubljana 38. Zadnji izkaz 844 članov, zdaj skupaj 907 članov.

Za marec so obračunale sledeče organizacije: 1. Dravograd 29; 2. Ebensfeld 9; 3. Slovenska vas-Videm 13; 4. Škofja vas 6; skupaj za 57 članov.

V »Ljudskem glasu« št. 70 mora imeti Mežica za januarski obračun tekočo št. 29, Poljane pa 30. Zadnji izkaz je za 990 članov in z zgornjimi organizacijami je skupni obračun za 1085 članov.

Štore pri Celju. Vse člane krajevnih političnih organizacij SSJ v Štorah pozivljamo, naj vzdrže red in disciplino v organizaciji. Svoje prispevke naj pravočasno poravnajo, tako tudi naročnino za »Napreje« in »Ljudski glas«. Ker je treba naročnino povsod plačati v naprej, naj vsak naročnik takoj po prvem prinese svoje prispevke za prihodnji mesec svojemu zaupniku ali blagajniku. Potem bo blagajnik tudi pravočasno lahko obračunal. Posebno pa pozivljamo vse zavedne člane naše krajevne organizacije SSJ in

KDZ, da pridno agitirajo za naš tisk. Razširjajte ga! V vsake proletarske hiše, vsak somišljenik mora biti tudi naročnik »Napreja« ali vsaj »Ljudskega glasu«. Ljudstvo mora čitati in se izobraževati. To je prvi pogoj če hočemo dočakati boljših časov. — Blagajnik naše krajevne organizacije ima tudi brošuro. Program in pravilnik Socialistične stranke Jugoslavije. Tega mora imeti vsak član. Cena 4 dinarje. Sočasno tudi naznanjamo, da se bo vršil v nedeljo dne 8. aprila ob 9. dopoldne **javen ljudski shod** v gostilni pri g. Šikošku v Štorah. Dnevni red zelo važen, zato pozivljamo vse sodruge naj agitirajo za obilno udeležbo. — Odbor

Misljinje. Dne 8. aprila ob 9. dopoldne se bo vršil v gostilni g. Iržiča **redni občni zbor** krajevne organizacije SSJ in KDZ v Misljinju s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika; 2. poročila tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. volitev novega odbora; 5. slučajnosti. — Dolžnost vsakega člana je, da se zbora točno udeleži. Vabljeni so tudi čitatelji »Napreja« in »Ljudskega glasu«. Zborovanje bo zelo važno za nadaljnje delo v organizaciji in tudi želimo, da pridejo vsi čitatelji čimprej do spoznanja, da so dolžni sodelovati tudi v organizaciji. Vabljeni so pa posebno tudi tisti, ki navadno kritizirajo, da pri tem ali pri onem zboru niso bili navzoči, ko se je o kaki njim neljubi stvari sklepalo. Boljše nego kritizirati je sodelovati in pomagati izboljšavati, kar je slabega. — Odbor.

Iz strok. gibanja.

Čevljarski pomočniki v Ljubljani in okolici se nahajajo v mezdnem gibanju, radi tega naj nihče iz te stroke ne potuje v Ljubljano, dokler ne javimo, da je končano. — **Ljubljanska podružnica čevljarskih pomočnikov.**

V hrvaškem Zagorju so v Zadanju, Ivancu in Golubovcu premogarji stopili v mezdno stavko.

Vestnik Svobode.

VSEM PODRUŽNICAM »SVOBODE«.

Osrednji odbor Splošne delavske izobraževalne zveze »Svobode« za Slovenijo v Ljubljani sklicuje na nedeljo, 22. aprila ob pol 9. zjutraj v mestno zborovalno dvorano na magistratu v Ljubljani

IV. redni delegacijski zbor

z dnevnim redom:

1. Otvoritev delegacijskega zbora;
2. verificiranje mandatov;
3. poročilo odbora: a) tajnika, b) blagajnika;
4. poročilo nadzorstva;
5. sprememba zvezinih pravil;
6. sprememba podružničnih pravil;
7. volitev novega odbora in nadzorstva;
8. slučajnosti.

Udeležbo na občnem zboru imajo vse podružnice, ki so izpolnile vse svoje obveznosti do zveze. Na vsakih sto članov pride en delegat. Začeto število se smatra za polno. Za delegiranje je merodajno število članstva, za katero so posamezne podružnice poravnale pri zvezi vse obveznosti do 1. marca t. l.

Osrednji odbor.

Seja pripravljalnega odbora »Svoboda« Moste se vrši danes, v sredo, 4. aprila ob 20. v društvenem prostoru, Selo 25. Gospodarje odsekov opozarjamo, da napravijo točen seznam inventarja in ga na seji predložijo.

Sveti Lovrenc na Pohorju. Nadaljevanje esperantskega pouka v soboto ob 18. (6. zvečer). Pridite vsi in točno!

Zadolžnice za »Naprej« so še podpisali sledeči sodrugi:

po 50 dinarjev:

14. Friderik Pevec v Velenju;

po 100 dinarjev:

13. Albert Smole v Ljubljani,

14. Ivan Baštola v Ljubljani.

Zavedni sodrugi, posnemajte! Zadolgžnice so po 50, 100 in 200 Din. Znesek vplačate bodisi takoj, bodisi na obroke, najpozneje pa v 10. mesecih. Kdor razume položaj in se zaveda, naj izpolni in podpisuje izjavo, ki je v zadnjem »Ljud. glasu«, naj jo odstriže in pošlje tajništvu ali pa odda odboru svoje politične organizacije. Organizacije pa prosimo, naj ne čakajo, da bodo vsi člani podpisali, ampak naj pošljejo vsak teden sproti, čeprav samo posamezno.

Esperanto.

pomožni mednarodni jezik.

Iz teh in takih praktičnih in moralnih vzrokov nikakor ni mogoče upati, da bi postal kak živ narodni jezik posredovalni jezik vseh narodov. Učenjaki, ki so se bavili s tem vprašanjem, so tudi prišli do tega zaključka. Že Komenski, slavni češki filozof in pedagog, ki je živel pred 300 leti (+ 1670. l.) je postavil zahtevo po umetnem mednarodnem jeziku.

Le umeten jezik more biti res nevtralen, nepristranski. Le umeten jezik more biti tako lahak, da se ga vsak lahko nauči brez velikega truda in stroškov — razumniki tudi sami brez učitelja — v prav kratkem času. Le umeten jezik more imeti tako preprosto izgovarjavo (fonetiko), da ga brez posebnih študij in dolgih praktičnih vaj izgovarjajo enako vsi narodi. Le umeten jezik more izvajati svoja pravila tako dosledno, da ostanejo brez izjem.

V preteklem stoletju je bila potreba in želja po umetnem mednarodnem jeziku tako vsestranska in tako velika, da so ga čakali skoro kakor odrešenika.

Žal, da nikdar ne more priti tak odrešenik kar na mah, vselej je treba najprej poskusov. In čim večja je želja, temveč je poskusov izvršitve. Tako je bilo ustvarjenih tudi že mnogo umetnih jezikov, ki so pa vsi v kratkem zopet zaspali, ker so bili rojeni kot prvenci iz zgolj ideje brez naslanjanja na praktično življenje. Tako je bil n. pr. pri nas znan »Volapük«. Čudovito hitro so se razširile njegove slovnice pri vseh narodih, tako dobro so bila pripravljena tla za tak jezik. Toda uspeh je popolnoma izostal, nikjer niso »Volapüka« praktično rabili, nikjer v njem govorili, samo njegove slovnice so se razširile. Imel je dve glavni napaki: popolnoma samovoljno izmišljene besede in zelo težko izgovarjavo. Bil je torej premalo blaglasen, obenem pa težak nič manj nego n. pr. francoščina.

Ljudje so bili razočarani. Razžaljeni so pometali volapükove slovnice v kot, z njimi pa žal obenem tudi idejo umetnega jezika. Osel gre samo enkrat na led, preprosti ljudje so mu pa čisto podobni: če jim kaj izpodleti, ne pokušajo več, ne iščejo napak, da bi jih odstranili in vsaj pozneje svoj cilj dosegli. . . .

Razumnik pa ne tako. Vedno vprašuje, zakaj se je ponesrečilo, kje je vzrok za neuspeh. Izkušnja ga uči, ne pa straši in zadržuje.

Toda malo je pravih razumnikov. Prehitro živimo, pretežka je borba za obstanek, vsak se boji žrtvovati par uric za

stvar, o kateri ni popolnoma prepričan, da se mu bo izplačala. Vsak ima rajši danes vrabca nego jutri zajca, večina pa hoče imeti uspeh že prej, predno je sploh kaj delala zanj. Že v naprej hoče biti plačana.

Zato je ideja umetnega jezika po prvih neuspehilih potrebovala dolgih 20 let, predno je dosegla pozitiven uspeh! A uspeh je vendar imela. In ker je imela uspeh, je čas, da se začnemo tudi mi praktično baviti z njo.

L. 1887 je izdal varšavski zdravnik dr. L. Zamenhof prvo slovnico novega jezika. Ker se je podpisal z izmišljenim imenom »Dr. Esperanto« (= Upajoči), se je prijelo to ime tudi novega jezika.

Kakor sem že omenil, se je imela ideja umetnega jezika po prvih neuspehilih boriti na vseh straneh, najbolj pa proti splošnemu nezaupanju. Pod ruskim carizmom je pa esperanto imel še posebno trnjevo pot. Dasi so bili prvi esperantisti sami Rusi, vendar je moral prvi esperantski časopis, ustanovljen (l. 1889), izhajati na Nemškem. Toda ker je pisal vanj tudi L. N. Tolstoj, je ruska vlada prepovedala pošiljati ga na Rusko. Ker drugod ni imel naročnikov, je moral zato soloh prenehati. Drugi časopis je začel izhajati v Švici, potem so pa sledili kmalu zopet novi in novi, esperantskih časopisov je zdaj že toliko, da jim ne vemo več števila — preveč jih je, ker hoče imeti svojega vsaka vera, vsaka politična struja, vsaka stroka, pa tudi vsak posameznik. Kadar kakšna ideja zmaga, potem jo poskušajo vsi izrabljati, če se ni bi nalo z njo hitro obogatiti. Tako bo tudi pri esperantskem vprašanju moral proletarijat poskrbeti za organizacijo na temelju enotnega programa in pravilnika in tako prepričati posameznikom njih lov v kalnem.

L. 1905 se je vršil na Francoskem prvi esperantski svetovni kongres, ki je tudi za neverne Tomaže dokazal svojo praktičnost: ljudje z vseh koncev sveta, ki se še nikdar niso videli, so se pogovarjali med seboj, kakor da bi bili rojaki. Potem so se vrstili svetovni kongresi skoro vsako leto. Letos se bo vršil že petnajsti esperantski svetovni kongres (v Nürnbergu na Nemškem od 2.—8. avgusta 1923). Zborovalcev je bilo za ta kongres že do marca naznanjenih 2129. Esperanto danes ni več nedosegljiva ideja, ampak resničen živ jezik za posredovanje med narodi. Razširjen je po vsem svetu, govore ga posamezniki vseh narodov in nobenega večjega kraja ni več, kjer bi ne bilo esperantskega kluba. Na vseh večjih železniških postajah lahko opaziš zeleno petoglato zvezdo, znak esperantistov, in zraven naslov tamošnjega kluba, kjer se boš počutil kakor med rojaki, čeprav ne razumeš jezika tiste dežele. Znanost, umetnost, da, tudi trgovina, ki je vseskozi praktična, vse se oprijemlje tega jezika, ki odpira pot v svet posebno malim narodom, ki bo pa v doglednem času premostil tudi nasprotje med velikimi narodi, ker bodo ljudstva govorila in si pisala neposredno, brez diplomatskih posredovalcev in drugih mešetarjev.

Pri naprednih narodih se ta jezik uvaža že tudi v šole. Seveda ne pri nas, mi bomo pričapljali zadnji, ker pri nas vladajo samo mešetarji.

Da je esperanto prebil trdo skorjo predsodkov in dosegel tako lepe uspehe, zato se ima zahvaliti svojim predhodnikom, ki so pokazali, kakšen jezik ne sme biti, dalje pridnosti dr. Zamenhova, ki je 10 let delal in preizkušal ter praktično vabil novi jezik, predno ga je predložil javnosti, končno pa čudovitim lastnostmi, s katerim so izkušnje in pridnost ta jezik obdarile tako, da je res utemeljen izrek

profesorja Mayorja, slavnega učitelja latinščine na univerzi v Cambridge: »Esperanto je popolen čudež«.

Deška in dekliška moščanska šola v Trziču priredi ta petek ob pol osmih zvečer in v nedeljo ob štirih popoldne sedmo šolarsko akademijo. Spored: telovadni, pevski, deklamatorski, goslaški in klavirski nastopi vseh učencev z učitelji. V nedeljo se ob osmih obenem otvori v šolskih prostorih velikonočna razstava pihov in risarskih ovitkov. Za obilen poset akademije kakor razstave prosijo učenci in ravnateljstvo.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 97—98 Din, 1 lira 4.90—4.92 Din, 100 avstrijskih kron 13.9 par. V Curihu stane 100 naših dinarjev 5.40 švicarskih frankov.

= Prvega aprila so otvorili na progi Pariz-Belgrad vsakodnevnih zračnih promet. Pisma se bodo začela sprejemati 15. t. m. za vse zračne proge.

= V Nemški Avstriji so cene živini pred prazniki precej padle, kakor tudi v Češkoslovaški in Franciji radi prenakopljenja blaga.

Dopisi.

Zagorje. Iz Zagorja smo prejeli: 1. aprila se je vršil občni zbor krajevnih politične organizacije Zagorje pod uplivom zagorskega kralja Melhiorja Čobala. Ape-liral je toliko časa na navzoče, toliko časa, da so poznali svoj voziček s polno paro v Koruno - Golmajerjevo grupo. Pa saj se je zmotil zagorski kralj! Ostalo nas je še lepo število. In to kar je ostalo, to bo obrodilo stoterni sad. Zato, ker so suhe veje same popadle na tla. Mi vam kličemo proletarci, vzemite brezove metle v roke, pometite ta eks-štab! Pred leti so metali svoje sodruge iz svojih vrst, seveda, ker jih sedaj več ne morejo, so pa ta voziček eksponirali. — Sodrugi urednik, odpusti mi moj tako skromni dopis. Saj sedaj se bom oglašil vsak teden.

Iz kemične tovarne v Hrašniku. Proletarci in proletarke, minula je Velika noč in je prišel odrešenik, da bi nas odrešil. Pa odrešil nas ta ne bo. Štiri leta ste se valjali tam po strelskih jarkih, uši ste pasli, lačni ste bili in zeblo vas je. Pa danes ste na vse to pozabili in drvite z mladino vred k taistim bogovom, ki smo po njih doživeli toliko strašnih žrtev, lakote, mraza, bolezni, strahu, izkoriščanja in klofut! In sedaj se take stvari zopet pri-pravljajo, proletarec pa je zaspan! Kapitalista glej, ki nič ne spi in je zmerom buden. Proletarci, med vami v tovarni ni slišati drugega nego kritiziranje in neplodno kritiziranje, pa s tem ne pridemo nikamor, če ne stopimo v enotno bojno fronto enotne socialistične organizacije. Dolder boste verjeli tistim, ki so vas tirali v strelske jarke, dotlej bomo samo vsi skupaj tepeni. Zavedati se moramo, da smo delavci in kdo nas izkorišča, da pridemo do resnih misli in resnega dela za dobro. Če tega ne bo, vam bo pa že g. fajmošter pomagal. Pokropil vas bo z vodo in — sihi boste. . . — Opazovalec.

Huda jama pri Laškem. Po dolgotrajnem spanju, v katerem se je tukajšnje delavstvo nahajalo, smo vendar našli nekaj sodrugov, kateri želijo, da bi se organizacija obnovila. Ker niso to storili rudarji, katerih je v našem grabnu lepo število.

smo se dela lotili stavbinski delavci. Sklicali smo v četrtek, dne 29. marca pri gostilni Janšič strokovni shod za stavbinske delavce. Shod je posetil sodr. Leskošek, strokovni tainik iz Celja, kateri je nastopil po nalogu »Unije stavbinskih delavcev, centrala v Celju«. Govornik nam je obširno obrazložil v prvi vrsti pomen strokovne organizacije, socialne zakonodaje in razredne borbe proletariata vobče. Povedal je tudi, da je »Unija stavbinskih delavcev« v Celju že vložila spomnico na Zvezo industrijcev dne 5. marca t. l. s katero se je zahtevalo reguliranje plač stavbinskemu delavstvu. Zveza industrijcev se pa, žal, za upravičene zahteve delavstva prav nič ne zmeni, ker misli, da je že vse delavske organizacije vrag vzela, ter da bodo na ta način gospodje prišli v ugoden položaj in bodo mesto zvišanja plač podaljšali delavni čas (saj v Hudi jami so ga že podaljšali od 8 na 10 ur na dan). Ker Zveza industrijcev še ni ničesar ukrenila, se je zaveda odstopila Delavski zbornici za Slovenijo. Naglašal je govornik, da naj si gospodje nikar ne mislijo, da bomo delavci odnehali od boja, kateri nam je za vzdrževanje našega življenja potreben. H koncu shoda se je lepo število vpisalo v organizacijo, izvolil se je nato pripravljalni odbor »Unije stavbinskih delavcev« za podružnico Huda jama. Izvoljeni so: Josip Jagar, predsednik; Emerih Schantl, namestnik; Anton Bincl, blagajnik; France Klinčar, namestnik; Osvald Gorgranc, zapisnikar; Franc Ferder, namestnik. Poleg pripravjalnega odbora sta se izvolila dva obratna zaupnika in sicer: Karel Lamut in Franc Klinčar. Obratna zaupnika sta se prijavila inspekciji dela v Celju in podjetju. V kratkem času se bo vršil zopet strokovni shod v Hudi jami, na katerega bodo imeli vsi delavci dostop. Do tega časa pa naj velja geslo: V slovi je moč!

Škofja vas. Pri državnoborskih volitvah smo socialisti dobili 98 glasov — od mož in fantov, ki ne prodajajo svojega prepričanja — torej 98 čistih klasnih zrn. Klerikalci so zbornali 276 glasov. Pa temu se ne čudimo — nasprotno še malo so dobili pri vsem svojem trudu za mandate, ki so ga imeli. Brezaktino so se posluževali vseh sredstev v boju za mandate. Posluževali so se celo prižnice in spovednice. Župnik, kaplan, Marijine device — vse se je pehalo za dr. Korošca. V cerkvi so molili za zmago klerikalcev. Zdaj po tej Pirovi zmagi so seveda klerikalci vsi iz sebe. Pa če malo natančneje pomislimo — kakšni glasovi so bili tudi med temi 276. Mali kmetje in delavci so v svoji zaslepljenosti tudi oddajali svoje glasove svojim najhujšim nasprotnikom — klerikalcem. Žalostno, toda resnično! Pa še več: pravi delavci: iz Začreta A—e, iz Lakovne P—k in S—c, in tudi neki polomljeni mešetar K—ž Sv. iz Vojniške okolice so volili nemško listo, kljub temu da nemški niti ne znajo. Ne črtimo nemškega naroda, toda taki po sili Nemci — sužnji kapitala se poštenemu človeku res gabiho. Klerikalci imajo v svoji sredi tudi človeka iz Trnovelj, kateremu so svoječasno svinje pocknile, pa je potem Boga v svinjak zaprl, češ, zdaj bodi pa ti v svinjaku, ko si mi svinje vzel!! Torej take ljudi imajo klerikalci, ki se še na Boga spravijo in ga v svinjak zaprejo, pa si še upajo razlagati, da jim gre le za vero! Taki ljudje znajo pregovarjati tudi naše somišljenike — seveda samo zaslepljenec, ki nevede sami sebi kopljejo grob. Proti nam so delali vsi. Kaplan Stiglic je, kadar je šel mimo katerega socialista na-

mrđnil v jezi ustnice, češ, ta mi je v želodcu. Pa to, g. Stiglic naših ljudi ne gane. Naše ljudi ne omajajo hudobije in laži in četudi so naši nasprotniki izdrgnili iz zidovja naše plakate še celo iz občinske hiše, ki je last vseh občanarjev, ne samo klerikalcev. Vse to so delali seveda ponoči, ker klerikalci ljubijo temo. Tistega, ki je trgjal naše plakate iz občinske hiše slutimo. Pa morda ni kak pijan sluga v službi klerikalizma? Fantič, pazi! Zaenkrat ti prizanesemo, toda drugič pridemo na dan s stvarmi, ki bodo resnično neprijetne. Sam boš sebi škodoval. Sodr. Lešnik in g. Tone Mahen sta imela pri volitvah mnogo posla radi pomanjkijvega volilnega imenika. Klerikalcem so pa pomagali k zmagi tudi tisti naši mali kmetje, ki so ostali na dan volitev doma na zapečku, ker se niso zavedali, da sami sebe zaničujejo, če se ne poslužujejo še te male svobode, ki jo ima delavno ljudstvo v tem, da sme voliti, kogar hoče. Nezavednosti — delavski smrti, pa bodo odpomogli naši volilci, naši trdni značaji z neumornim delom za rešitev proletariata — za socializem, ki bo seveda mogoč samo takrat, ko ga bo ljudstvo razumelo in potem tudi sodelovalo zanj. Zato delajmo vsi, da pomagamo ljudstvu iz teme — šele tedaj dočakamo rešitev.

S Pragerskega. Pragerski milijonar, to je g. Leskovar, in njegova milostiva svoje hlapce in učence prav dobro učita. To smo videli 28. marca t. l. V gostilni so sedeli fantje in med njimi Celanov sin, ki se je izučil mesarstva z dobrim uspehom. Milostivi gospe je zelo nevšečen, ker je poslala svojega hlapca, naj ga gre ven vreči. Ker hlapec prvotno tega ni hotel storiti, ga je opsovala z neko grdo nemško psovko, nakar se je napotil v gostilno. Povedal je, da prihaja s posebnim naročilom milostive gospe. Ker se Celan njegov poziv ni hotel odstraniti, je zopet odšel. Tedaj je poslala nekega svojega učenca iz Nemške Avstrije, ki pa tudi ni nič opravil, ker je prišel v gostilno s klubom na glavi in brez pozdrava in ne da bi povedal, kdo ga pošilja. Rekli so mu, da se mora še najprej olike naučiti. (To je pa seveda nekoliko preveč zahtevano, ker gospod in gospa nimata za tako vzgojno delo nobene volje.) Tedaj je gospa sama prišla, češ: Ali ne boste šli spat? — in natakari: Zakaj ste pa dali mlajšemu Celanu kozarec? Ali ne veste, koza, da sem Celanovim prepovedala lokal? — Pa to še ni bilo dovolj. G. Leskovarja brat, ki ima na drugo ime mesarjivo in gost'ino, je hlapca in učence hujskal, da jim plača pet litrov vina, če vržejo Celana ml. ven. Pa si tega niso upali storiti. Fantje so še pred policijsko uro v treznem stanju mirno odšli, na cesti pa so bili zahrbtno napadeni po hlapcu in učencih s kamenjem in opeko. Lahko so napadalci zadovoljni, da niso hoteli fantje pretepa, ker bi se lahko zgodilo tako, kakor v gospejinem rojstnem kraju, v Rušah, ko je eden obležal. Kdo je odgovoren za zločin, tisti, ki ga po naročilu izvede, ali oni, ki hujška? Gospod in gospa gotovo ne poznata obrtne šole, ampak toliko olike bi že lahko imela, da bi ne vzgajala učencev za pretepače. Radovedni smo, kaj bo zadruga k temu rekla. — Kar je »Naprēja« povedal o zdravstvenih razmerah pri Leskovarju, je vendar nekaj pomagalo. Gospod je odstranil celo kup gnoja na železniškem prostoru, ki bi ga radi železničarji odpeljali za svoja zemljišča; tudi je pustil iztrebiti jarek na okrajni cesti, kar pa ni njegova dolžnost, temveč cestarjeva. Vidite torej, na kakšen način uvažuje sanitarne predpise. Radovedni smo, kdaj bo po zakonu betoniral jamo za odpadke, da ne bo vsa postaja dišala po Leskovarjevi trgovini. Tudi smo

radovedni, če mu bo ravnateljstvo Južne železnice dalo restavracijo v najem, ki bi jo prav rad imel. Ker v restavraciji je mogoče točiti žganje tudi ob nedeljah, kar bi dalo več zaslužka nego gostilna, čeprav ne uvažuje gospa v vsaki gostilni nabite naredbe, da se ne smejo točiti žganje ob sobote zvečer ob 18. do ponedeljka ob 11. dopoldne. Še celo na Veliko noč je ves dan prodajala žganje. Lepe čase bi dočakala pragerska restavracija! Samo pomislite, kako bi v restavraciji g. Leskovar potnikom, ki nimajo časa za pritožbe, veliko lažje prodajal svoje meso, nego pa domačemu prebivalstvu in železničarjem, ki to meso ostro kritizirajo — seveda brez uspeha. In če plačuješ uslužbenca tako, da dobe poleg hrane celih 16—20 kron na dan, poleg tega pa jih še ozmerjaš z gnusnimi nemškimi psovkami in s »kozami«, potem ni težko razumeti, kako bi se dali delati dobički. Ljudje pravijo, da misli g. Leskovar napraviti celo moderno klavnico, za kar je zabil pot, ki stoji že čez 50 let, z veliko ograjo brez lukenj — menda zato, da bi tisti, ki hodijo mimo, ne mogli videti, kaj se tam notri kolje in kaj se prepeljava. Pa pravijo, da bo še prišel »Čuk na palci« na Pragersko, ki bo sedel na stehi in videl podnevi in ponoči, kaj se godi, in bo gospodu in gospe Leskovarjevi še vse kaj drugega povedal, nego je stalo doslej v »Naprēju«! Dalje prihodnjč.

Velenje. »Slovenski gospodar« št. 15. piše: »Slovenski gospodar« in vsi naši listi so pisali za časa volitev pošteno, zmerno, mirno, prepričevalno in niso blatili. — Resnici na ljubo moramo povedati, da so pri teh volitvah baš klerikalci najgrše delali. Naravnost po boljševiško so razbijali naše shode, povsod, kjer smo imeli kak sestanek, so nam bili za petami. Nam delavcem je sicer vseeno, katera meščanska stranka je pri koritu, slutim pa, če se klerikalci dobro utrdijo v Sloveniji, bodo še vse drugače nastopali nego druge meščanske stranke, ker so dobili že sedaj korajžo. — Tik pred volitvami se je vršil volilni shod SSJ v Galiciji pri Celju. Cele pol ure so klerikalci tulili kakor zverine, našemu govorniku niso pustili govoriti. Ko je pa govoril g. župnik, so seveda vsi naši sodrugi molče poslušali. Rekel je, da občuduje vzorne socialistične organizacije. Takoj nato jih je pa začel na prav prostaški način napadati. Ko je svoj govor končal, so mu naši sodrugi dali seveda primeren odgovor, nakar se je odstranil. — »Domoljub« št. 11. piše: Naše kroglice pomenijo: avtonomijo, lastni slovenski deželni zbor, do ljudstvu izvoljen, našo lastno blagajno, v katero se stekalo vsi davki, lastno vlado itd. — Dobili so sicer kroglice, vemo pa, da svojih obljub ne bodo izvedli, tudi če bi hoteli ne. To so tudi oni sami že prej vedeli. Nič ni čudnega, da so znali ljudstvo nafarbat na deželi, kjer smatrajo socializem za nekakšno pošast, ki se je je treba ogibati. Čudno je pa, da jim je šlo delavstvo v industrijskih centrih na lim. Pripomogla sta jim mnogo seveda »Zarja« in »Rdeči prapor«. »Zarja« nam je hotela pobrati veliko naročnikov »Ljudskega glasu« ker so jo pošiljali cele kupe zastoni. In marsikateri »Delavec« si je rekel: Čemu bi plačeval »Ljudski glas«, ko dobivam »Zarjo« zastoni. Če si na hotel marsikaterega poučiti, da je »Ljudski glas« edini socialistični list, ki... rekel: Vsi so enaki in ne bom volil ne 5. ne 8. skrinjice, temveč rajši 2., ker so klerikalci obfubili, da bodo delali za vse, za bogate in ubore. Uspeha Zarjani tukaj niso imeli nobenega, kajti fiste glase, ki

jih je dobil Golouh, so dači člani nezavisne organizacije. Kakor vse kaže, hoče to peklenko delo, ki ga je že započel, nadaljevati »Rdeči prapor«. Pri njem po so bolj prebrisani ljudje, kajti ti pošiljajo list samo naročnikom »Napreja«. Dobro vedo, da bi bilo treba tem zmešati glave, potem bodo uničili tudi socialistično organizacijo. To sodim potem, ker zahtevajo od »Napreja« račune (sami jih ne dajo). Kdor čita naš list ve, da naši računi niso sijajni, zato je tem večja podlost tukaj sumničati. To vedo tudi gospodje okrog »Rdečega prapora«, pa nimj gre le zato, da spravijo še tistih par ljudi, ki so člani naših političnih organizacij, k meščanskim strankam. H komunovcem ali Zarjanom itak ne bodo šli. Vzemimo slučaj, da jutri vsi pristopimo k takozvani »SSJ« »Rdečega prapora«. Čez par dni se bo našel ta ali oni, ki ima denar, pa začne izdajati svoj list, razpošiljal ga bo v veliki množini zastoj ter bo ožigosal urednika »Rdečega prapora« baš tako kakor danes »Zarja« in »Rdeči prapor« našega sodruga tajnika. Jaz ga s tem ne mislim ne zagovarjati in ne grajati, povem pa eno: Če dela vse narobe, zakaj so ga pa izvolili na strankinem zboru v Celju in baš ljudje, ki danes po »Rdečem praporu« izjavljajo, da so se jim na tem zboru odprle zašite oči!? Še tukaj v

Velenju smo dobili tik pred strankinim zborom povelje, da Bernot ne sme biti več izvoljen. In vendar so ga poveljevalci zopet volili in ostali delegati tudi, čeprav so jim povedali, da je njegovo delo zanič! — Za nas je sedaj glaven sporazum z Mariborom. Socialističnih listov na ne potrebujemo v Sloveniji več nego enega, kvečjemu dva. Tako je in nič drugače. Tako sodimo sedaj tudi na deželi in ne boste tega spremenili na čeprav bi razpošiljali ceje voze praproti. Pač pa se zna dogoditi, da boste ubili še tisto, kar se sedaj še skupaj drži. — Eden, ki gleda.

UTRINKI.

Vlada je slaba, uprava mesta je slaba, vodstvo države je v rokah ljudi, ki skrbe koristiti v prvi vrsti sebi in pred vsem protežirajo privilegirane sloje. Vse to veš in daješ duška ogorčenju. Ali, zakaj je vlada taka, zakaj so mestni odbori in vladni uradniki korumpirani, zakaj služijo samo privatnim interesom? Če bi bilo ljudstvo drugačno, bolj inteligentno, če bi se zanimalo za vlado kakor se zanima za kaj drugega, bi bila vlada in družabna uredba drugačna. Sistem je tak, za kakšnega je večina ljudstva zrela. Kadar dozori za boljši, poštenjši družabni red, ga bomo dobili.

Bili so časi, ko je bila žena absolutna posest moža in ta jo je smel pretepati in ubiti, ne da bi se mu bilo treba bati kazni. V kulturno zaostalih krajih je žena še sedaj sužnja moža. Ko je nastopil kapitalizem svojo zmagovito pot, se je pričel spreminjati tudi tradicionalni zakon med možem in ženo. Bolj in bolj je potiskal kapitalizem ženo v borbo za obstanek in to je njo pognalo tudi v boj za pravice, katerih prej ni imela. Ta boj je sedaj posebno občuten. Pospešila ga je vojna, ki je pripravila milijone žen ob može in jih še več pognala v industrijo. Proces v evoluciji žene je bil s tem nenaravno pospešen in načinu tega življenja se upirajo nezavedni instinkti ženstva. V tem je iskati vzrok sedanji vzruženosti v spolnem življenju in takozvani moralni pokvarjenosti po vsem civiliziranem svetu, ki še dolgo ne bo civiliziran.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

BLUZE
najnovjših modelov so
ravnokar došle.
A. & E. Skabernè, Ljubljana
Mestni trg št. 10.

**Žena v hiši gospodinji,
mož v gostilni prazni čaše . . .**

Zakaj?

Ker mu ne daš doma osvežujočega nadomestila. Skuhaj mu „Žiko“, z vročo ali mrzlo ga prikleneš na dom! . . . . .

+ Žene +

pomirite se, če vam mesečni red zastaja ali izostaja. Pomorem vam, zaščitim vaše zdravje in vam prinesem novega veselja do življenja. Uradno ocenjeno in za dobro spoznano. Obrnite se takoj na naslov:

K. Fesq

Hamburg B. 156, Papenstraße 95.

Jumperji pletene

jopice
vedno
zadnja

novost!

A. ŠINKOVIĆ nasl.

K. SOŠS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Livarski mojster

za livarno železa in jekla pri Osjeku v Slavoniji se išče za takojšnji nastop. Izvežban mora biti v vseh strokah oblikovanja in za službo pri kupolskih pečeh. Stanovanje prosto in zelo dobra plača. — Ponudbe je treba nasloviti do 6. aprila na lastnika E. Pfeifferja v Ljubljani, „Hotel Slon“, ali pa se na dan 6. aprila, ko bo tukaj, osebno pri njem predstaviti.

1000 frankov mesečno

zaslužijo lahko ženske in moški vsakega stanu s sodelovanjem pri neki

holandski tvrdki.

Zahtevajte vzorce in brošure proti poslanim 10 Din v bankovcih pri: **E. Beck**, Wien, VI., Gumpendorferstraße Nr. 109/14.

Vse socialiste opozarjamo, naj ne kupijo nikdar nikjer ničesar pri tvrdkah, ki ne oglašajo v našem listu.

Redni občni zbor

„DELTE“

registrovane zadruga z omejeno zavezo za izdelovanje perila v Ptuj

se bo vršil

v nedeljo 15. aprila 1923 dopoldne v prostorih zadruga v Ptuj.

NAČELSTVO.

„Pošljite naročnino!“

NAKUPOVALNA ZADRUGA

F. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Uvoz

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki. . . . .

Zovzj

Telefon 366. Brzejavni naslov: Nakupovalna Ljubljana. Čekovni račun št. 10.473.